

آینه فروغ نهای

دکتر آیت شوکتی

(استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوی)

زهرا خلجی

سر شناسه	: شوکتی، آیت
عنوان و پدیدآور	: آینه فروغ‌نمای/ آیت شوکتی، زهرا خلجی.
مشخصات نشر	: تبریز: اختر، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۴ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۸۶-۵۸۱-۴
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا	
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۹۲ - ۱۹۹.
موضوع	: فرخزاد، فروغ، ۱۳۱۳ - ۱۳۴۵ -- نقد و تفسیر
موضوع	: Farrokhzad, Forugh -- Criticism and interpretation
موضوع	: شعر فارسی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
موضوع	: Persian poetry -- 20th century -- History and criticism
شناسه افزوده	: خلجی، زهرا، ۱۳۶۳-
رده بندی کنگره	: PIR ۸۱۶۴
رده بندی دیویی	: ۸۱۶/۶۲
شماره کتابخانه ملی	: ۷۵۹۹۹۶۹

www.ketab.ir

نشر اختر

آینه فروغ‌نمای

آیت شوکتی، زهرا خلجی

طراح جلد: آوای خیال (خوی)

ناشر: نشر اختر ● چاپ و صحافی امین

چاپ اول ۱۴۰۰ ● ۲۰۴ صفحه ● قطع وزیری ● شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۸۶-۵۸۱-۴

مرکزفروش: تبریز- اول خیابان طالقانی، نشر اختر

تلفن: ۰۴۱-۳۵۵۵۳۹۳

کلیه حقوق مادی و معنوی برای مؤلفین محفوظ است

قیمت: ۶۸۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۶	مقدمه
۸	زندگی و آثار فروغ
۱۶	جایگاه فروغ در شعر فارسی
۱۸	ویژگی‌های کلی شعر فروغ فرخزاد
۵۴	شخصیت و جایگاه زن
۸۱	جایگاه زن در شعر شاعران معاصر
۸۵	تفکر واقعی فروغ نسبت به زنان جامعه و تبلور آن در اشعار وی
۹۱	بررسی اشعار فروغ فرخزاد
۱۱۲	تأثیر زندگی شخصی شاعر در تفکرات و دیدگاه وی
۱۱۷	آزادی زن از دیدگاه شاعر
۱۱۹	طرح مسائل زنان و دغدغه‌های زندگی امروز آنان در شعر فروغ
۱۳۰	نوستالژی
۱۴۰	فمینیسم
۱۵۹	رمانتیسم
۱۷۵	چهره دوگانه فروغ فرخزاد در اشعارش
۱۹۲	فهرست منابع و مآخذ
۲۰۱	فهرست تصاویر

مقدمه

فروغ فرخزاد یک آشنایی زدای بزرگ در تاریخ ادبیات ایران است؛ ادبیاتی که پس از قرن‌ها سکوت، با زمزمه‌هایی مبارک تراوید و با شعر رودکی چون چشمه‌ای جوشید، پس از اندک زمانی جویباری مترنم و خرامان شد، از دره‌های وحشت و سدهای حادثه گذشت، با پیوستن آب‌های دل‌انگیز، دیگر رودی خروشان گشت که گاه خیزشی داشت و گاه آرام و مترنم راه خود را می‌پوید. زودتر از آن که باید، بستری یافت و دریایی بیکران شد که عظمت آن عقل‌ها را مدهوش کرد و دل‌ها را ربود. در سپیده‌دم یک شب تاریک ناگهان فروغی دمید، طوفانی که خواب دریا را آشفته و چنان کشتی هوس ناخدایان و سوداگران این دریا را شکست که هنوز فریاد هراسناک و بانگ بدگویان از آن شب طوفانی به گوش می‌رسد. این طوفان، فریاد زنی بود که همه زخم‌هایش از عشق بود و جفای باد؛ باد ویرانگر. او از نهایت شب و از نهایت تاریکی حرف می‌زد و درد مشترک هم‌نوعان خود را فریاد می‌کرد. زمانی را در خود گل‌بسته بود و آنقدر مرده بود تا بتواند برای یک بار، یک لحظه هم که شده، «تولدی دوباره» یابد، به آفتاب سلامی دوباره دهد و آستانه را پر از عشق کند و بقا را در یک لحظه نامحدود و حقیقت را در کوچه‌های خاکی معصومیت به ما بنمایاند شاید که ما هم، آدم‌های کوچک بهانه‌گیر، از خواب بیدار شده و به آبی پاک و صاف آسمان رویم؛ افسوس! این پری کوچک غمگین آنقدر از موهبت زیستن برخوردار نبود تا اقیانوس تنهایی قلبش را غریبانه بنوازد. وقتی که چراغ‌های رابطه را تاریک دید، دل گرفته، به ایوان رفت و تصویر پرواز را برای همیشه در خاطر ما سپرد.

فروغ فرخزاد (۱۳۱۳-۱۳۳۴) از چهره‌های نامدار ادبیات معاصر است که در طی

عمر کوتاه اما پربارش، در عرصه شعر، پنج دفتر به نام‌های اسیر، دیوار، عصیان، تولدی دیگر و ایمان بیاوریم به آغاز فصل سرد، سرود. سه دفتر اسیر، دیوار و عصیان در فضای احساسی و بیان هیجانات دوره نوجوانی و جوانی شاعر است در قالب چارپاره‌های به هم پیوسته به تقلید از توللی، خانلری، نادرپور و... با مضامینی یکسان و تکراری که از ارزش هنری کمتری برخوردارند. اما در تولدی دیگر، ناگاه در پی انقلابی درونی به تفکر و تعمق در شعر و جوهر شعری پرداخت، شاعری سخت کوش و پرتلاش شد، به تمامی جوانب شعر با دیدی نو و بدیع می‌نگریست، این نگرش تازه، سبب ابداع مضمون‌های تازه و بکر همراه با آفرینش تصاویر هنری، زیبا، پیچیده و پرابهام شد، به گونه‌ای که در دو مجموعه پایانی تولدی دیگر و ایمان بیاوریم به آغاز فصل سرد، در همه عناصر شعر از جمله زبان، عاطفه، تخیل، تصویر و موسیقی، نوآوری کرده است.

اشعار سطحی، احساساتی و رمانتیک غیرهنری جای خود را به اندیشه و تفکر و اشعار اجتماعی سپرد و مضمون شعرهای او مسائل اجتماعی قابل توجه، حقیقت‌های بازگو نشده، دردهای مشترک، یاس‌های فلسفی و مسائل پیچیده انسان معاصر و محیط واقعی او بود که آنها را به بهترین و موثرترین وجه و شکل هنرمندانه بیان می‌کرد. زبان بی‌دروغ فروغ ساده و صمیمی است، لحنی متناسب با مضمون شعر که بیشترین ارزش زیبایی‌شناسی و تاثیرگذاری آن، در همین سادگی و صداقت گفتار است.

او می‌کوشید تا زبان شعرش بی هیچ تکلفی تجربه شاعرانه را بازگو کند؛ چرا که افکار و عقاید وی در تمامی اشعار و نامه‌هایش تبلور یافته است که این نشان دهندهٔ باورهای عمیق در ارتقای جایگاه زن دارد و در این راه عزم خود را جزم نموده است.